

Tämä on artikkelin käsikirjoitusversio.

Impola, J. 2018. Kaikkea se väärintekijä keksiikin. Numismaatikko 54 (6), 252.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

www.seamk.fi

verkkolehti.seamk.fi

Jorma J. Impola

Kaikkea se väärintekijä keksiikin

Sain tässä ostettua kokoelmiini varsin omintakeisen rahan. Kyseessä on Karthagossa / Zeugitanassa (nykyisen Tunisian pääkaupungin Tunis:in liepeillä) lyöty electrum-staattereri ajalta 310 - 290 eKr. Electrum on luonnossa esiintyvä kullan ja hopean lejeerinki, jossa on yleensä kullan lisäksi vähintään 20 % hopeaa.

Kuva 1. Antiikin Karthago.

Rahan halkaisija on 19 mm ja sen paino on 7,07 g eli raha on merkittävästi alipainoinen verrattuna samanlaisiin muualla esiintyneisiin staattereihin, jotka painavat noin 7,5 g. Esimerkkejä löytyy vaikkapa täältä: <https://www.acsearch.info/search.html?similar=3583070>

Kuva 2. Staatterin jumalatarpuoli, jossa on kuvattuna Tanit-jumalatar korvissaan kolminkertaiset korvariipukset ja kaulassaan koru, josta näkyyn helminauha ja 11 riipusosaa sekä kaksi kiinnityspaulaa niskassa.

Kuva 3. Staatterin taustapuoli, jossa on kuvattuna Karthagon rahoille tyypillinen uljas seisova hevonen. Hevosen alla olevan maaviivan alla näkyy kaksi helmeä.

Rahaa lähemmin tutkittaessa näkyy yläosan reunassa iso juotosjälki, joka äkkiseltään voisi viitata siihen, että rahaan olisi joskus juotettu vaikkapa kiinnityslenkki, joka on sittemmin poistettu.

Kuva 4. Rahan reunan yläosan juotosjälki.

Juotosjälki on kuitenkin aika karkea ollakseen kiinnitysjälki, ja miksi kukaan juottaisi arvokkaaseen electrum-rahaan kiinnityslenkin tai muunlaisen kiinnityksen halvalla ja tyystin erivärisellä tinalla tai lyijyllä? Kun juotosjälkeä katsoo vielä tarkemmin, kiinnittyy huomio siinä oikeassa reunassa olevaan pieneen reikään – mistä se on tullut ja mikä olisi sen tarkoitus?

Nyt saa rahan alipainoisuuskin selityksensä – juotosjälki ja erityisesti siinä oleva pieni reikä johtuvatkin luultavasti siitä, että rahasta on poistettu arvometallia kaivertamalla sen sisään onkalo ja sitten täyttämällä onkalo halvalla mutta painavalla metallilla kuten lyijyllä. Tämä teoria antaa varsin uskottavan selityksen rahan varsin merkittävälle liki puolen gramman alipainolle ja suttuiselle juotosjäljelle reikineen.

Eli voi sitä inhimillistä kekseliäisyyttä, joka on saanut jonkun moraalittoman kansalaisen tälläkin lailla koettamaan saada laitonta hyötyä. Toisaalta ajatellen staatterin metallin eli electrumin pehmeyttä ja tuolloin hyvin korkeaa arvoa ja rahan suhteellisen suurta paksuutta, ei liene ollut kovinkaan työlästä eikä myöskään siten kannattamatonta nävertää pois rahan sisältä jokusta grammaa jalometallia ja täyttää sitten onkaloa vaikkapa varsin painavalla mutta halvalla lyijyllä. Kyllä tälläkin kieroudella on päässyt pikku ansioille.

Numismaattisesti on rahalle tehty todella paha vahinko, mikä varmasti tekee tästä rahasta monen vakavan keräilijän silmissä vähäarvoisen ja jopa kiinnostamattoman. Minulle asia on miltei päinvastainen – juuri tämä kiero vajentaminen on tehnyt tästä rahasta niin kiinnostavan, että se on oikeutetusti ansainnut paikkansa antiikin rahojen kokoelmassani.